

КъМР-ни Башчысы

Келгенлени тилеклери эсге алыннгандыла

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** республикада жашаган къауум адам бла тубешип, аланы тилеклерине бла тарыгъуларына тынгылагъанды.

Ол кюн регионну оноучусуна келгенлени араларында СВО-да къазауат эте тургъан жашларыбызны жуукълары, къыйын болумгъа тюшген уллу юйорлени келечилери да болгъандыла.

Энчи айтханда, тилекле эрттеден бери да ауруп къый-

налгъан сабийлеге энчи медицина болушлукъну къурау, жашагъан жерлери тар неда тапсыз болгъанлары себепли, аны игилендириу, административ оноула бла да байламлы эдиле.

КъМР-ни Башчысы бла тубешиуге келгенлени тилеклери бла тарыгъулары эсге алыннгандыла. Алагъа кере къолдан келген мадарла этилидила, деп билдиргенди КъМР-ни Башчысыны МАХ-да энчи каналында.

Правительство

Казнаны толтурууну, къонакъбайлыкъны, спортну да юслеринген сёлешгендила

Къабарты-Малкъарны Правительствосуну кезиулю кенгеши бюджет политика, инвестицияла, ырыскы бла байламлы халла, жамауат къоркъуусузлукъну жалчытыу эм талай башха соруулагъа жораланганды.

Жыйылыуда этилген оноу бла республиканы быйылгъа эмда 2027-2028 жыллагъа бюджетине тюрлениуле кийирилгендила. Алагъа кере регионну казасына къаллай бир ахча тюшериги эмда къоратыллыгъы тохташдырылады.

КъМР-ни Финансла министри **Елена Лисун** билдиргенича, быйыл бюджетге наложла эмда башха төлеуле бла энтта да 1,3 миллиард сом жыйылыкъды, ол санда республиканы иелигинде болгъан талай мюкноно сатыудан, табийгъат байлыкъланы къыйматлы хайырлануудан да. Аны бла регионнга быйыл 73,7 миллиард сом тюшерикди, къоранчла уа андан кёбюрек боллукъдула. Башхалыгъы – ёнкючледиле, аланы

республика аз-аздан төлеп бошар умутлуду.

КъМР-ни Правительство-суну бла «Альфа Инвест» ООО-ну арасында этиллик келишимни да дурус кёргендила. Ол Нальчикде уллу инвестициялы проектни тамамлауу юсюнденди. Сёз 2 гектар жерде ишленирик «5-жұлдузлу» къонакъ юйюно юсюнден барады. Аны къурулушуна жарым миллиард сомдан артыкъ къоратыллыкъды. Ол кеси да 2028 жылда битерикди. Жангы комплекс республиканы ара шахарыны туризм инфраструктурасына къошулуп, регионну бу жаны бла онглары игилендирилкди, деп ышанадыла аны къурагъанла.

Республиканы иелигинде болгъан спорт-

технологиялы оборудованины бир кесегин Огъары Малкъаргъа берирге оноу этилгенди. Ол да элде асламлы спортну эмда физкультураны айныуларына себеплик этерикди. Дагъ-

ыда «КъМР-де правога бузукълукъланы болдурмау, жамауат нызамны бла къоркъуусузлукъну кючлендириу» къырал программаны паспортна тюрлениуле кийирилгендила, тыш къы-

ралладан чакъырыргъа боллукъ ишчилени санын тохташдыргъан правительстволу комиссияны къаууму да жангырылганды.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Жыйылыу

Сабийлени сейирлерин эм башха салып

Бу кюнледе КъМР-ни Жарыкъландырыу эм илму министрствосунда Правительствону Председателини орунбасары Залим Кашироковну башчылыгъында Акъылбалыкъ болмагъанланы ишлери жаны бла республикалы комиссияны кенгертилген жыйылыуу болгъанды. Анда школчуланы араларында наркотиклени эмда адамны башын хайран этген башха затланы хайырлангъанланы алгъадан ачыкълау, экстремизмге бла терроризмге къажау туруу эмда акъылбалыкъ болмагъанланы аманлыкъ ишледен кери этиу жаны бла мадарланы эсеплери чыгъарылгандыла.

Жыйылыуу ишине КъМР-де Сабийни эркинликлери жаны бла уполномоченный **Амина Бадрасова**, КъМР-ни жарыкъландырыу эм илму министри **Анзор Езаев**, министрстволаны бла ведомстволаны бир къауумуну келечилери да къатышхандыла. Билдириу бла уа республиканы саулыкъ сакълау министри орунбасары **Татьяна Аникушина** сёлешгенди.

Ол, чыгъарылгъан эсепледе бир-бир шартла төрс кёргозюлгенлерин айтып, комиссияны къауумун сагъыш этдиргенди.

Акъылбалыкъ болмагъанланы араларында бардырылгъан тинтиулени кёрюмдюлери иги да алаша болгъанларын айтып, докладчы биллай шартланы тура этгенди: 2025-2026 окъуу жыллада окъуу юйледе 251

тинтиу бардырылганды, ол санда 238 мектепде эмда 13 профессионал билим берген учрежденияда. Социал-психология жаны бла тинтиулени битеу да 43781 адам ётгенди. Тинтиулени эсеплерине кере келтирилген шартла къайгыгъа этдиричадыла: саулыкъгъа заранлы затлагъа алдангъанланы саны 1499 адамгъа жетгенди. Бек къоркъуулу къауумгъа уа

256 сабий киреди. Ол а саулыкълары тинтилгенлени араларында 0,99 процентди. «Быллай къарагъанда, наркологланы кёз туураларына ала эмда аланы төгерегиндегиле тюшерге керек эдиле. Болсада, кертиси бла уа, биз аны кёрмейбиз. Профилактика халда бардырылгъан медицина тинтиулеге тийишли болгъан 18303 сабийден кеслерине къаратыргъа ыразылыкъларын жалаанда 7678-си бергендила - битеу да 42 процент. Врачланы кабинетлерин а жалаанда 6628 окъуучу жокълагъанды», - дегенди министри орунбасары.

Ол медицина тинтиулени эсеплеринде энчи тохтагъанды. Лаборатория тинтиулеге кере наркотиклени эмда адамны башын хайран этген башха затланы хайырлангъанла ачыкъланмагъандыла. Болсада, Татьяна Аникушина белгилегеннге кере, ол тынчайып къалырча шарт туйолдо, аны къой, тинтиу амалла тынгылы ишлемегенлерин кёргозтеди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Мадар

Мектепни тап халгъа келтирликдиге

Герпегежде 160-дан аслам сабий окъугъан орта школ ишленгенли къыркъ жылдан артыкъ болады. Андан бери ол бир кере да жангырылмагъанды, алай шёндю уа анга тынгылы ремонт этиле турады, деп билдириледи КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны МАХ-да энчи бёлюмонде.

Ишле «Жаш төлю эм сабийле» миллет проектте кирген «Билим берууну айнытыу» къырал программаны чеклеринде бардырыладыла. Бу кюнлеге анда инженер ызланы, жылъу эмда электрокюч бла жалчытхан, хауаны тазалагъан системаланы алышып бошагъандыла.

Къурулушчула оту тюплени жарашдыргъандыла, жангы эшикле салгъандыла, къабыргъаланы сюртюп чыкыгъандыла. Аны бла бирге уа мектепни башын да алышып, тыш къабыргъаларын жангырта турадыла.

Орта школну тийресинде да кёп мадар этилиди, ол санда төгерегинде буруулары жангыртырыкыдыла, арбазына уа асфальт жаярыкыдыла. Хар не да тамам этилгенден сора, ары жюриген сабийлеге энчи мектеби бек аламан боллукъду.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Къарау

Жангы регион операторну иши бла шагъырейленуу

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** зыбыр къалгъан-къулгъанланы кетериу жаны бла жангы регион операторну – «Экотехпром» МУП-ну – иши къалай къуарлгъанына къарагъанды.

«Энчи техниканы санын кёбейтиуу бла чекленип къалмай, зыбыр къалгъан-

къулгъанланы ташыуу игилендириу эмда саулай да ышаннгылы амал къуарар ючюн, предприятияны кёп жылланы бош тургъан эски тийресин жангыртыргъа мурат этебиз.

Инфраструктураны жангыртыу ишни бютюн иги къуаргъа онг берликди.

Анга уа тийишли жангыртыу эмда хайырлануу мадарла да себеплик этмей къорыкъ туйолдоле.

Жангы регион операторну ырыскы-техника къолайлыгъын мындан ары да игилендире барыу умутлуду», – деп жазгъанды **Казбек Коков** МАХ-да энчи каналында.

Онгдуруу

Хунерли студентлеге – Энейланы Тимур атлы стипендия

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** АУ-ну эмда КъМР-ни студентлери Тебуулары Азамат бла Алим Кашежев тюрлю-тюрлю илмулада жетишимлеге жетип, айтхылы алим Энейланы Магомедни жашы Тимур атлы стипендиягъа тийишли болгъандыла. Ол биринчи кере алагъа бериледи. КъМР-ни Правительство-суну Председатели Мусукланы Алий аны бла байламлы бегимге къол салгъанды, деп жазылады

регионну Правительствосуну порталында.

Энчи стипендияла Энейланы Тимурну аты ёмюрледе сакъланыр ючюн, кертти эмда техника илмулада илму-излем ишле бла тири кюрегшен, хунерли студентлени онгдуруу хыйсап бла къуарлгъандыла. Тёлеуно ёлчмеи 10 минг сомду, ол быйыл 1 мартдан башлап, бир семестрни ичинде ай сайын берилип турлукъду.

Бу жашланы уа республиканы жарыкъландырыу эм илму министрствосуну конкурсы комиссиясы айыргъанды. Тебуулары Азамат – Къабарты-Малкъар къырал аграр университетде, Алим Кашежев а КъМР-ни АУ-да окъуйдула, экиси да битеуроссей эмда регион конференциялагъа къатышып хорлагъандыла, материалларын илму журналлада да басмалагъандыла.

8 июль – Юйюрню, сиймекликни эмда керттичипликни кюню

Намыс бла жүрек жылъу – насыпны мурдору

Булунгуда элли жамауатындан хурметте тийишли бола, уллу эмда шүёх юйюр ёсдюргенледен бирлеридиле Сарбашланы Таукъан бла Сакинат. Ала бир акъыллы болуп, беш сабийни эрттеледен келген ариу тау адеттерибизге тийишлиликде адамлыкъ ышанлагъа, намысха-хурметте тюшюндюредиле. Экиси бир юйюр къурагъанлы уа энди, аз къалып, жыйырма жыл толады.

Ёмюрледен бери да уллу юйюр ёсдюрген ата-аналарыбызга халкъыбызда хурмет да энчиди. Баам, аллай даража бош, къуру жерде къуралып да къалмайды. Нек дегенде уллу юйюрню ёсдюрюп, аланы ариу кылыкъгъа тюшюндюрюп, жамауатха къоша билген а тынж жумуш болуп да къалмайды.

Таукъан бла Сакинат кеслери да мында узакъ, алай эсе да, табийгъатны ариу-лугъу бла кёзюно къуандыргъан элибизде ёсгендила.

Юйюрню анасы Мактыланды. Юй жумушлагъа, эшу эшгерге, адет-къылыкъгъа уа асламысында эки ыннасындан да юйренгенди. Атасыны анасы

Тохаланы Кеминатны бла бирси аммасы Аппайланы Аминатны уа ол хурмет бла эсгереди.

Атабизны анасы бла бирге тургъаныбызда андан кёп затха юйренгенбиз мен да, эгечлерим да. Ол кёп жомакъ, таурух да айтычу эди. Дайым да ёсюп келген төлюге ахшы тилекле этгенлей турур эди. Къартлыкъгъа дери ёмюр соргенди, ол дунясы жарыкъ болсун, - дейди ушакъ нёгерим, гелласын эсгерге.

Алай эсе да, Сакинат эсли кызыкчы болгъандан сора, асламысында анасыны анасы Аминат бла тургъанды. Энди жашауу келген тиширууну жангызлай тургъанын тюз

кёрмей, юйюр аллай оноу-га келишген эди.

Халкъыбызда уа ынна-ларыны, аппаларыны къатларында ёсген жашланы бла къызланы ариу кылыкълары болгъанлары, къайсы ишни да эбине төрк тюшюнгенлери, жандауур-лукълары да айтыла келеди. «Ыннамы биргесине, сиз да сыйлы болугъуз, юйюр къурагъынчы тургъанма. Юйде тишируу эте билирге керекли жумушлагъа юйретгени бла бирге, ол огъурлу, таза ниетли адам да болгъанды. Гелляларымы таныгъаным, аланы къаллайла болгъанларын билгеним а манга уллу насыпды», - дейди ол кеси уа.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Алтын майдал –
билимге итинчулюгюню,
жетишмиллигини да шагъаты

3 бет

Къутхарыучулагъа –
чынла

4 бет

ОГРАНИЧЕННЫЙ НАБОР
в подразделения БПЛА
возможность уволиться
по окончании контракта

5 500 000 РУБ.
ЗА ПЕРВЫЙ ГОД

2 500 000 РУБ.
ЕДИНОВРЕМЕННО

Списание долгов
до 10 млн. руб.

ОБРАЩАТЬСЯ: г. Нальчик, ул. Идарова, д. 198 Тел.: +7 (952) 579 03 45

Сабийлени сейирлерин эм башха салып

Ахыры.
Аллы 1-чи бетдеди.

- Дагъыда контроль кереклисича этилмегенини шартыды. Наркология диспансерни эсебинде тургъанланы санына къарагъанбыз да, 17 жыллары толгъунчу жыл санда болгъанланы араларында наркоманиядан ауругъанла неда профилактика эсепде болгъанла жокъну орунундадыла. Алай 18-19-жыллыкъланы араларында уа аланы саны иги да ёсгенди. Быйылны биринчи жарымына ол жыл санда болгъанланы араларындан тёртеулен наркотиклени хайырлангъанлары бла байламлы эсепге тошгенди, - дегенди министерствону къуллукъчусу.

Ол айтханга кёре, наркотиклени хайырлангъанла алагъа табынп 18-19 жылларында башламайдыла, акъылбалыкъ болмагъан заманларында киришеди.

Ол профилактика мадарла тынгылы бардырлмагъанларын кёрюзтген шартды. Докладчы профилактика тинтиулеге жылдан-жылгъа аздан-аз адам къатышханын да жарсып айтханды. Ол а бек алгъа ата-аналаны ол осал къылыкъ неге келтирлигине иги тююналмагъанлары, аланы араларында ангълатуу иш тийишлисича бардырлмагъаны бла байламлыды, дегенди.

Ызы бла жаш тёлёню ишлери жаны бла министри орунбасары **Ахметланы Артур** сёлешгенди. Ол жаш адамланы араларында экстремизм эмда терроризм ниетле жайылмазлары жаны бла не мадарла этилгенлерин билдиргенди. Ведомство быйыл ол жаны бла бардыргъан ишледен бири ата-аналаны жыйылыуларыды. Ала республиканы битеу муниципалитетлеринде болгъан окуу юйлерде эмда жаш тёлё аралада да бардырылгандыла. Алагъа онеки мингден аслам адам къатышханды.

Ол жыйылыулары эсеплерине тийишлиликде, видеоматериалла къралып, Интернетде ата-аналаны къауумларына жиберилгенди. Жарыкъландыруу бла байламлы «Киберпатруль» проектни чеклеринде да талай иш бардырылады. Ол 15 минг адамны бирикдиргенди. Июнь аины биринчи кюнюнде министерствогъа дин экстремизмге бурулгъан бир каналны юсюнден билдирюу келгенди, анга кёре мычымай тийишли мадарла этилгенди. Колледжледен эмда муниципал районладан келген 166 соруугъа жууала берилгенди. «Киберпатрульну» тирлигини хайырындан бу кюннге законсуз ачылгъан 90-нга жууукъ контентни бети жабылгъанды.

Жыйылыуда УФСИН-ни таматасыны орунбасары

биоюнлюкде Нальчикде СИЗО-да акъылбалыкъ болмагъан сегизеулен турадыла. Ала бла озгъан алты аины ичинде юйретиу, маданият-асламлы эмда спорт ишле бардырылгандыла.

УФСИН-ни къуллукъчусу Амина Бадраковагъа бла Анзор Езаовха СИЗО-да сабийлени окъутур мадарла этгенлери кюнюн жюрек ырызлыгын билдиргенди. Алгъын дерсле узакъдан бардырылгандыла, энди, омбудсменни тирилиги бла, устазла изоляторгъа келип окъутадыла. Алай бла биоюннге экеулен ОГЗ-лени бергенди, бири да экзаменлеге хазырлана турады.

Жыйылыуда битеу туура этилген кемчиликте тынгылы сюзолгенди. Хар бирине кёре, болжалгъа салмай, тамаманлыыргъа керекли жумушла белгиленгенди.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

Созюу

Ушакъны ёзеге — адабиятны айнытыу

Бу кюнледе КъМР-ни Жазыучуларыны союзунда жаш адабиятчылары советини жыйылыуу болгъанды. Анда чыгармачылыкъ иш бла энди кюрешип башлагъан авторла бла союзну таматалары ушакъларында эмда республиканы жангы фахмуларыны атлары да белгиленгенди.

Тюбешюге КъМР-ни Жазыучуларыны союзну таматасы Байтуугъанлы Исмайл, аны орунбасары Лариса Маземкулова, Жазыучула союзну правленийи келечиси Пётр Хатуев да къошулгандыла.

Жаш адабиятчылары советини таматасы Марина Мазуренко жыйылгъанланы

жаш авторла бла шагъырей этгенди, аланы чыгъармачылыкъ ызларын, чыгъармаларыны жанр эм тематика энчиликлерин да белгилеп. Аны хайырындан

союзну правленийи келечилерине, хар авторну жазыу къолайлыкъын ангылап, аланы айнытыу эмда алагъа себеплик этиу онглары белгилерча амал чыкыгъанды.

Жыйылыуу чеклеринде Къабарты-Малкъарда адабият бла байламлы биоюнню сооруюла, басманы онглары, эршиилеге бла фестивалыгъа къатышыу, сора жаш фахмулары айнытыу сюзолгенди. Тюбешю адабиятда тёлёлени байламлыкъларыны магъаналыкъларын эмда КъМР-ни Жазыучуларыны союзнуу жаш тёлёню республиканы жашаууна тири кшошаргъа излегенин кёрюзтгенди.

Жамауат палата

Жаш тёлё республикадан тышына кетмезча онгла къраргъа

Къабарты-Малкъарны Жамауат палатасыны Ата журтха сиймекликде юйретиу, добровольчество, жаш тёлё политика эмда ветеранлагъа болушлукъ этиу жаны бла комиссиясыны жыйылыуунда сабийлени бла акъылбалыкъ болмагъанланы тин-ниет жаны бла юйретиуде муниципал жаш тёлё арала къаллай иш тамамлагъанларын тинтгенди.

Биогюнлюкде къралыбызда жаш тёлё политикагъа аслам эс бурулгъанын, власть органланы ишлеринде ол энчи жерни алгъанын белгилей, республиканы жаш тёлёню ишлери жаны бла министрини орунбасары **Ахметланы Артур** Западны жанындан къажалуукъ ёсген кезиуде аны магъанасы бютюн уллу болгъанын чертгенди. «Бу жаны бла уллу ишни районлада жаш тёлё арала тамамлайдыла, биоюнлюкде республикада ала тогуз боладыла, жылны ахырына дери уа ол тарихни онбирге жетдирирге мурат барды. Аны хайыры бла битеу федерал эм регион башламчылыкълар эллене бла шахарланы барысында да бардырыладыла. Алай бла бир юйретиу майдан, башха-башха жерледеги жаш адамлагъа жамауат жашаугъа къатышыргъа бирча онгла къраладыла», - деп къошханды ол.

Палатаны башчысыны орунбасары **Тюменланы Мурад**ин жаш тёлё арала ветеран биригиуле бла да байламлыкълар жюрютгенлерине, аланы юслери бла жаш адамлагъа кеслерини башламчылыкъларын толтургъа амалла чыкыгъанларын эс бургъанды.

«Сабийлени патриот ниетде юйретиу, тарых кертликни кюрорулау, энчи аскер операциягъа къатышханлагъа болушуу, тёлёлени араларында байламлыкъланы кючлеу кърал политиканы эм магъаналы борчаларыдыла. Бу иш къалай толтурулгъанына кёре боллукъду

тёлери тин хазнаны сакъланыуу, республикабызны айныуу да», - дегенди палатаны комиссиясыны башчысы **Владимир Абанок**ов.

Жетишимлени юслеринден айта, жыйылгъанла жаш тёлё политиканы бардыргъанда, жаш адамланы сейирлерин да эсге алыргъа кереклисин чертгенди. Ала бу жаны бла иш жетишилми болур ююн, жаш адамла туугъан жерлерин айнытыргъа, усталык, инсанлыкъ жаны ёл да гичте Ата журтларын ёсдюрюрге, тыш жерледе усталыкъ билим алгъанла ишлерге туугъан эллерине

бла шахарларына кыйтыргъа излерча мадарла этерге керекди, деген оюмгъа келгенди. Ахырында, жыйылыуу эсеплерине кёре, сейирлери болгъан органлагъа эсгertiуле жарашдырылгандыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Эл мюлк

Семиртгичледен къытлыкъ сынамазча

Республиканы Эл мюлк министерствосундан билдиргенлерича, кезиулю сабан ишледе изленген минерал семиртгичледен къытлыкъ болмаз ююн, мюлкле шёндюден окъуна аланы ташыу бла кюрешедиле.

Сёз мында келир кюнню кыйгъысын этиюню юсюнден барады. Сёз ююн, быйыл жаз башында былайлап затпадан 36,4 минг тонна къротылгъан эди. Аланы да къошуп төргенде уа, сау жылгъа 47,8 минг тонна семиртгич керекди. Этилген мадарланы хайырындан эллиле эмда мюлкле ала бла толусунай жалчытылыкълардыла.

Кюзлюк арпаны оруу башланнганды

Жерчиликде урунганла алгъаракълара кюзлюк арпаны оруу башлагъандыла. Тири кърмашып, биоюнлюкге аны эм азындан 3,3 минг гектардан жыйгъандыла. Быйыл боллай арпа 10,4 минг гектарда ёседи, ол кеси да озгъан жылда тенгли бирди.

Жууукъ кезиуде уа кюзлюк будайны заманы жетерикди. Шёндю дагъыда жашил кудоруну жыйыу барады. Аны сабанладан мычымай консерва заводлагъа жетдирип жарашдырадыла, дегенди КъМР-ни Эл мюлк министерствосунда.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Къурулуш

Быйылны ахырына хазыр боллукъду

Онкология диспансер Къабарты-Малкъарда угъай, саулай Шимал Кавказда бу жаны бла эм уллу объект болургъа ушайды. Аны къурулушу ахыр кезиюне жетгенди, чурум чыккъмай, иш тийишлисича барса, 2026 жылны ахырына битерикди.

Алгъаракълара ары республиканы Правительствосуну Председатели Мускуланы Алий эм саулык сакълау министр Рустам Калибатов барып, иш къалай баргъанына къарагъандыла, къурулушчула бла сёлешгенди, белгиленген болжалдан чыккъмазгъа чакъыргъандыла. Бегирекда кюркъуусулукълар эс бурулгъанды: бу диспансерде жашауу бла жалчытхан кшошакъ системала орнатыллыкълардыла, электрокюч а ары не тюрю болумда да тохтаусуз келип турлукъду.

Къурулушну юсюнден айтханда, ишчиле биоюнлюкге хирургия эмда радиологика мекамланы толусунай сюеп бошагъандыла, саусуланы алгъан бёлёнюню ичин сюртюп эм боап чыкыгъандыла, ары битеу керек ызында да созгъандыла. Поликлиника эмда сау кюнню ишлерки стационар орналлыкъ мекамланы ичлеринде уа хар не да хазырды.

Саулык сакълалуу министерстводан билдиргенлерине кёре, бу арагъа бар керек медицина техника сатып алыннганды. Шёндюю оборудование багъыууда жангы амалланы хайырланыргъа, саусулагъа уа аланы излеп, тыш регионлагъа барып айланмазгъа онг берликди.

Диспансерде бир кезиуге 250 саусузгъа къаракълыкълардыла, аны кюндюзго стационарында уа энгъа да отуз инсанны багъаргъа онг боллукъду. Поликлиника бёлём бир сменнге жогъ адамны жумушун жалчытырыккъды, хирургия мекамда да операцияла этген алты отуу ишлеркиди.

Бу магъаналы къурулуш «Узакъ болжаллы эмда тири жашау» миллет проектни чеклеринде жалчытылынады ача бла. Диспансерни ичинде хар неси да ары келген саусулагъа таплыкъларга, багъулары да женгил болурча жарашдырылады.

Ахый да, бу юйе айран, билшакъ, эт, жау да бардыла, кудуретге шукур, хар не да элпекди. Аланы

Намыс бла жюрек жылыу — насыпны мурдору

Ахыры 2-чи бетдеди.

Сакинат мектепде да иги окъугъанды. Аны бошагъандан сора уа, быстыр тикген курслагъа Нальчикде кирген эди. Анга къолдан хунерин айнытыуда юлгю уа экиге айлангъан эгечи Макытланы Зульфия болгъанды. Алай эсе да, эм алгъа уа аны бу жумушха сиймеклигин кючлендирген а школда дерс берген устазы Этезланы Зухура Зуфаровнады. Ол кызычкъланы ишлери тынгылы болурча юйретгенди. Этгенлерин жаратмаса, сёкдюрюп, жангыдан тикидирип тургъанды. Алай бла уа къолгъа алыннган жумуш тынгылы даражада болургъа кереклисине тюшондюргенди. Устазыны ол кылыгынына Сакинат биоюнлюкде ырызды.

Болсада къадар, огъесе жашауу дейик, кесини оюнуун этеди, ол тигучю болургъа сийген эсе да, къадар аны башха жол бла этгенди. Алай эсе да, къол хунери энди анга, кёп сабийли анагъа, жарамай, себеплик этмей да къалмайды.

Биогюнлюкде Сакинат Шамилевна Булууну битеулю билим берген мектебин директоруну юйретиу иш жаны бла орунбасарыды. Бери уа ол Нальчикде КъМКУУ-ну педагогика колледжни бошагъандан сора, географиядан устаз болуп келген эди. Ууакъ сабийчклери болгъанына да кърарамай, окъуун айырмалы бошагъанды. Ол ишинде да жетишимлиди эмда юлгюлюдю. Кёп болмай а саугъаларына Чегем районну билим беруу правленийисны сыйлы грамотасы да къошулганды.

Сакинат кыйынлары бла бирге тургъан келинди. Къайын ата-анасы, жарсыугъа, узакъ ёмюр суралмагъан эселе да, ол аланы хурмет бла эсгереди, керти дунияларына тилекле этеди. Аланы бир айтхан сёзлерин да унутмай, кыйын атасы бу арабзда жюрютген ариу төреле андан ары сакълангъанлай кыйырларына, тууукълар да ол затха тюшюнюрлерине, аппаларын-ынналарын ариулыкъ бла эсгерирге сакъ болгъанлай турады.

Сарбашланы Мажир а, Булуунда кёп жылланы Эл советте таматалыкъ этип, жамауат хурмет берген инсан болгъанды. Биоюнлюкде да аны ахшылыгын, элли айныууна салгъан кыйынын кёпле эсгердиде. Ол бир жерге жолучулукъларга барса окъуна, тийредегилеге да саугъа алмай келмегенди.

Биз Сарбашланы юйорде ахшы төреле сакълангъанларын юсюнден айтханды. Ахый да, ол миллетибизде ёмюрлерден бери да энчи бола келген къонакъ байлыкъларды. Таукъан юйге адам келирин, аны хурмети тийишли жерде болурун сюеди. Аны кылыгын ахшы билген юй бийчеси уа, таулу тишируулары асламысыча, алгъадан да хычинлеге тылысын, ичлерин да хазырлап, аланы, башха ашарыкъларын, суусабан да холодильникде сакълыйды.

Ахый да, бу юйе айран, билшакъ, эт, жау да бардыла, кудуретге шукур, хар не да элпекди. Аланы

уа Таукъан кеси тутхан къошдан келтиредиде. Тууар малларындан тышында да, аны атлары да бардыла. Гичтелигинден да иш юсюнде чыгыныулукулкъда ёсген таулу жаш малчылыккыны, жылкычылыккыны да эбин биледи. Энди бу затлагъа уланы Тауланни да тюшондюреди. Уллу юйорню атасы КъМКУАУ-да билим алгъанды, алай эсе да, биоюнлюкде юрешген ишин сайлагъанды.

Сарбашлары малланы юйде да тутхандыла. Тамата кызычкълар Динара бла Аида ийнек сауаргъа да юйренгенди. Сабийле къошула, юйор уллу болуп, бирси жумушла да кёбейгенлерин кёре, аталары малланы къошха чыгъарганды. Болсада сабийле атланы, малланы да сюедиле, ишни эбине тюшоннгенди. Жангыз кыарындашлары Таулан а эгешчиклерин атлада да айландырады, ала биргерлерине бу ариу хайыуанланы да алып, табийгъатха чыгаргъа, юйор бла бирге солургъа да сюедиле. Алай бла уа арада шуёхлукъ, бир бирге эгеч-харындаш сиймеклик да кючленеди.

Ахый да, алайсыз бу юйорде болгъан да этмез эди. Ала къонакълардан мангылай жарыкълыкъларын, берекетлерин аймайдыла, ол кертиди. Алай эсе да, биринчи орунда уа юйорню келечилерини арасында бир бирге болгъан жылыуду, кыйгырыуду. Аталары Таукъанны жангыз эгечи Лейлагъа болгъан хурметин, жюрек халаллыгын эмда ырызлыгын кёрюп ёсген юйор а не хазна башха тюрюл болаллыкъларды.

- Юйге къонакъла келип, алагъа жарыкъ болсам, анга андан уллу насып жокъ кибикди. «Бизни атабыз алай юйретгенди, арбазыбыз бир заманда да къонакълардан кърюу болмагъанды», - дегенлей турады. Аны эгечине болгъан сиймеклигин а сёз бла айтп ангълатыргъа да кыйынды, - дейди андан ары ушакъ нёгерим.

Ахый да, къонакъбайлыкъ халкъларында ариу төредиде, юйюрлерибизде ахшы ырымладан бириди. Баям, Таукъан да къонакъ юйню иеси болургъа аллай бирденми таукел болгъан болур. Ол энди биоюнлюкде Тузулгуда «Шештан» атлы къонакъ юйню нёгери бла бирге тутады. Анда да келгенле кыйналмазча, хар не да жетишилми болуруна кыйгыргъангъанлай турады.

Бери уа юйорю да келеди. Ахый да, сабийле мекамны тазалап, тизгинин жыйргъа болушлукъ этедиле. Аталарыны кёлюн кёртюрюп, ызы бла табийгъатха сюйюне, кеслери да солуйдула, таматалары кичилени жубатадыла.

Белгилисича, уллу юйорде тамата эгеч болса, аны бирси сабийлени ёсдюрюуде кыйыны да бирде анандан кем болмайды. Сарбашлада да тунгучлары Динара, эгешчиклери, къарындашчыгъы юйорге къошулгъанына кърюана, анасына билеклик этгенлей, таянчакъ болады. Биоюнлюкде ол энди КъМКУУ-ну студенти эсе да, эжжылыкълы Миленачыккыны тансыкълангъанлай, аны суратларын, видеоларын излегенлиги турады.

Аида да Нальчикде «Призвание» колледжде окъуйду. Экиси да мектепни кызыл аттестатлагъа бошагъандыла. Шахардан юйге келсе уа, эм алгъа кичи эгешчиклерин эркелетирге ашыгъадыла. Анга энчи саугъалары болмай да къалмайды.

Уллу юйорде ёсген сабийлени хар бирини кесини бир хунери да барды. Сёз ююн, Аида кёзю кёрген затны къолу бла кыйтарып этип къояды. Суратны да ариу ишлейди.

Таулан быйыл тогузунчу классны бошагъанды, кесине усталыкъ сайлап, окъуугъа кирирге хазырлана турады. Белгилегенибизча, атасына тууарлагъа, атлагъа къраргъа да болушлукъ этеди. Андан сора да, машиналаны бузулгъанларын тюзетиюню жаратады. Бу жаны бла ангылауу да барды. Ол хунерге да атысындан тюшоннгенди.

Саида уа быйыл тогузунчугъа барлыкълары, башлангъан классладан да «бешлеге» окъугъан сабийди. Алыкъа кесине усталыкъ сайламагъанды, алай эсе да, сурат алыу ишни жюреги бла жаратады. Анга бу жаны бла юлгю болгъан а келинлери Лианады.

Ахый да, хар кыйдача, юйорню ийнагъы уа гиче Миленачыккъды. Ол алыкъа садикге жюрюйдю. Къарындаш-егечлери ары-бери кетсе, аланы ашыгып, тансыкълап сакълыйды.

Кертиди, уллу юйор ёсдюрген тынч тюйюл эсе да, ала жашауда бир бирлерине болушлукъ этерге, себеплик тапдырыргъа тюшюнедиле. Юйор кыйматланы магъаналарын ангылайдыла, аланы сакъларгъа да юйренедиле.

- Аталары Тауланни да алып къошха чыккъса, кызыла аланы юйге келирлерин сакълангъанлай турадыла. Аласыз къолларына иш жарашамагъанча, юйде да жылыу болмагъанча, кеслерин алай сөзедиле. Бир бирлерине аллай хурметни барлыгы уа манга да хычыуун кёрюне, жюрегим хошулукъ табады, - дейди Сакинат андан ары.

Жашауу магъанасы неде болгъаныны юсюнден сагъышланмагъан хазна болмаз. Хар кыйсыбыз да аны кесибизча ангылайбыз. Алай эсе да, толук юйор – ол эм уллу насып болгъанына, ата-ана саулукулкъда, кърталганы да кърталарында ёсгенле да башхача болгъанларына барыбыз да шагъатбыз.

Аны алайлыгын жашау кеси да ачыкълар келеди.

Алай эсе, Сарбашлары да насыплыдыла. Ала сабийлери окъуп, билимли болуп, эллерине, халкъларына жарарларын сюедиле. Болсада эм алгъа уа кеслерин ёсдюргенлерини саулукуллары ююн жууапыгъа санайдыла.

«Уллу къызанда бишген эт чийлей къалмаз» деп, бурунгуларыбыз бошдан айтмагъандыла. Алай, бир бирге намыс-хурмет да берилген, шуёхлукъ, жылыу да болгъан жерде ёсген жашла бла кызыла ата-аналарын насыплы этерлерине, миллетибизни тамблагъы кюнюн айнытхан инсанла болуруларына аз да ишеклик жокъду.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Себеплик

Башламчылыкъланы жашауда бардырыуыгъа — тутхучулукъ

Къабарты-Малкъар Республика ата-аналаны биригиулерини «Билим» атлы башламчылыкъларыны битеуроссей эршииюнюню ююнчю урумунда хорлагъанланы тизмесине тошгенди. Алай бла кесини башламчылыгын жашауда бардырыу ююн, грант тутхучулукъну КъМР-ни Жарыкъландыруу министерствосуну 1-чи номерли мектеп-интернаты аллыккъды.

Айрымалыгъа саналгъан «Онглары мастерскою» деген проект саулукуллары бла байламлы чекленген онглары болгъан сабийлеге себеплик (тутхучулукъ) этиую бириккен жоругъун

тохташдырыгъа бурулуду. Мектеп-интернатха 1,9 миллион сом бёлёнюрюкдө. Ырыскы уа башха-башха ОВЗ-лары болгъан сабийлеге деп энчилленген ышанлары бла беш мастерскойну къраргъа эмда анча да «Усталыкълар тюшюню» деген башхалагъа ушамагъан билим программаланы жарашдыругъа къротаттылыкъларды.

Аллай амалла уа жашлагъа бла кызылагъа биоюнлюкде алагъа сурам уллу болгъан усталыкъланы жашырынлыкълары, ышанлары бла шагъырейленирге, практика жаны бла сынам эмда психоло-

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Хар ёмюрно кесини жигитлери, жигитлик этерча да ишлери болгъандыла. 20-чы ёмюр уллу къауғыала, урушла бла башлангъан эди. Революцияны кючю бла патчахлыкъны тайдырыу узакъ Петербургда болгъан эсе да, аны жели тау элlege да жетген эди. Жангы жашауу алгъышлагъанла, сакълагъанла да болгъандыла.

Дунияны башын къарангылыкъ бийлегенде, андан къутулуу, жарык-лыкъгъа, къара таныугъа онгу кёлле излегендиле. Революцияны бораны уа аны битеу Россейге келтирген эди. Тау халкълагъа аны бла бирге къара таныр амал да келген эди.

Къарангылыкъ дуниядан чыгъаргъа битеу Россейге, тау халкълагъа да Уллу Октябрь революция болушханды. Революцияны бораны эски жашауу кетере, аны жангырта, жарыкълыкыгъа эшик ачханды.

Жашауда тюрлениуле керек эдиле. Аны алайлыгъын ангылагъанла колхозла къураугъа, школа ачаргъа, къарангылыкъны хорларгъа атлам эте эдиле. Аланы бек тийишилерин, революцияны онууу бла къуралгъан коммунистлени партия биригиулер кеслерини членлерине алып, онуугъа салгъан эдиле. Тау эллени арасында бар эдиле аллай уллу ишге тийишли болгъанла.

Тёбен Чегемде жашагъан Татчаланы Диидуноу юйору аладан бири эди. Ано төрт жашы - Баттал, Адилгерий, Аслангерий, Адемей, эки кызы - Сайхат бла Къаний болгъанды. Гитче жашы Адемей, жашчыкълый окъуна бир жумушдан къайтып келе, ажымлы дуниядан кетген эди.

Баттал, Адилгерий, Аслангерий а коммунистле къурагъан партияны жумушуна къатышхан, аны ишине кертичилей къалгъанла болгъандыла. Ала фахмуларын, къарыуларын аямагъан жигитле эдиле. Аланы кёргенле, таныгъанла бирден акъылларын, адамлыкъларын белгилегендиле, ариулыкълары да халкъ сукъланырча болгъан жашла эдиле дегендиле. Къарындашла халкъны тюз жолда барыргъа кереклигин ангылагъанла эдиле, патчахлыкъны онууу халкъла-ны жарлылагъа бла бийлеге юлешегин унуттургъа кереклигин сезгенле.

Биринчи болуп Коммунист партиягъа да киргендиле. Аланы ишлерине чюйре баргъан юкле бла уллу иш бардыргъандыла.

Жашауун излемине кёре жыйырма төрт-бешжыллыкъ жашла болуп партиягъа кирген эдиле Баттал, Адилгерий, Аслангерий да. Аланы юсюнден берилген архив документлеге кёре 1925 жылда 2 марта кирген эди Адилгерий коммунист партиягъа. Баттал 1923 жылда, Аслангерий а аны изындан. Кеслерини толтургъан ишлеринде кёрюзгюн хунерлери ючюн алагъа жууалпы къырал къуулукълар да ишлерге тошгенди.

Татчаланы Баттал Тёбен Чегем районну партия ачейкасын кеси къурагъан эди. Анга таматалыкъ этип да кеси башлагъанды. Анда ишлей, ол дагъыда жангы къуралгъан колхозгъа да председателылик этеди. Колхозланы къурап башлагъан кезиуде кулакланы малларын арагъа жыйышдырып башлагъан да Баттал болгъанды.

Ол элчилени колхозгъа бирикдирип, жашауларын игилендириуню аямагъанды. Ол къуулукъда Баттал бир талай заманы ишлегенди. Андан сора аны иш хунерин кёрюп, анга уллу багъа берип, районну потребкооперацияны таматасына салгъан эдиле. Ол къыйын заманда кооперацияны къурау жашауун излемине бек керек иш болгъаны себепли Баттал къыйын жумушну бет жарыкълы толтургъанды. Бир талай замандан сора партия хунерин андан да ары ёсдюору мурад бла партия комитет аны Геленджик шахарда курслагъа иеди. Аны бошагъанлай, кесини эли Тёбен Чегемде коммунистлеге башчылыкъ эту ишни бардыргъанды.

Башында айтханыбызча, Татчаланы Адилгерий 25 жылында партиягъа кирген эди. Адилгерий ишчи жолун эл школну латин тилден устазы болуп башлагъанды. Ызы бла парторганизацияны секретары болуп тургъанды. Уллу иш хунери бла кёллеге юлго болгъан Адилгерий, Тёбен Чегемни

Эл советине башчылыкъ эте, элни кереклерине къайгъыргъан кёзден къарагъанды. Жангы жашау элге къаллай бет берлигин, хар юйорно амалы иги боллугъун ангылай эди ол.

Бу къуулукъда бир талай заман ишлегенден сора, аны Тёбен Чегем район милицияны таматасыны къуулугъуна саладыла. Аллай жууалпы, бийик къуулукъда ол бир талай

ол заманда жокъну орунунда эди. Къыз, окъуп бошап келгенлей окъуна, кёп тюрлю жууалпы къуулукъланы толтуруп башлагъанды.

Немислиле келген заманда уа ол Чегем районну ЗАГС-ына башчылыкъ этгенди. Аны да, Адилгерийни юй бийчесин да тутуп кетип, Прохладнагъа баргъан жолну тийресинде ёл-тюрген эдиле. Быллай къыйынлыкъ-

къыйынлыкъ келген заманда, Батталны бла Адилгерийни сабийлери да Къанийни төгергенине жыйылгъан эдиле. Жанындан сойген къарындашларыны сабийлери анга аманат болуп къалгъан эдиле. Аллай бир къыйынлыкъ башына тюшген Къаний кеси да айтычу эди: «Мен барындан да артха туууп, барыны къыйын-лыкъын да кётюрюм», - деп. Алай жашауларын да урушну, ёлюмлени къайгъыларын унутдургъан дагъыда бир зат чыкъды.

1944 жылда фронтда жашлары, аталары, баш иелери жанларын-къанларын аямай уруш этген халкъгъа дагъыда бир уллу сынау табылды. Билмей тургъанлай, сегизинчи мартны таңг аласында, тау элlege уллу къара машинала кирип, жыйылыугъа бир сагъат бердиле. Мартны суукък эрттенгинде ол бек къыйын иш эди. Жукъ да ангыламагъан халкъны машиналагъа жоуклеп ёмюрден бери жашагъан журтларындан кётюрюп алып кетди.

Саулай миллет Къазахстанны бла Къыргъызын жерлерине атландыла. Татчаланы жашланы юйорлери да узакъ эм чексиз къыйын жолгъа теберидиле. Аталары, аналары болмагъан Адилгерийни бла Батталны сабийлери Къаний бла, Аслангерийни

лада жоюлгъан адамланы юсюнден жазгъан, ийянаыгъыз, бек къыйынды. Татчаланы Адилгерийни бла Батталны къабырлары Эл-Тюбюноу Думала деген жериндеди. Татчаланы Бусимат бла Фаризат Тёбен Чегемде

заманны ишлегенди. Заманнга кёре ол къыйын кезиуню жууалпы къулугъу эди. Айхай да, бар эдиле аны сойген, сыймегенле. Заманны халы аллай эди, кёлле олсагъатда кеслерин табалмай эдиле. Жамаутда бир онуу

Адилгерий.

Баттал.

Аслангерий.

керек эди. Адилгерий, ол къуулугъунда ишлей тургъанлай, КПСС-ны Чегем райкому аны тюз да уруш башлангъаны аллында Булунгуда колхозну ишин тюзетирге жиберген эди.

1942 жылда немисли фашист ууучлауучла бизни республикагъа киргенлеринде, Баттал Тёбен Чегемден атлангъан къызыл аскерчиле бла бирге Огъары Чегемге, къарындашы Адилгерий болгъан элге, баргъанды. Къарындашла, къолларына сауут алып, партизан отрядланы къураылуна къарагъандыла. Ала партизанла бла таулагъа чыгадыла, жарсыугъа, умутларына уа жеталмайдыла. Сатчыкланы къаууму къарындашланы букъгъан жерлерине немислилени алып баргъандыла...

Татчаланы Батталны бла Адилгерийни къадрлары да жарсыуу эди. Немислиле тау элlege киргенде, биринчиден партия къуулукъчуланы излеп, аланы къурутуп болгъандыла. Миллетни чынты жигитлери Батталны бла Адилгерийни да, башында айтханымча, тутуп, партизан нёгерлери бла 1942 жылда Чегем аузунда Эл-Тюбюне киргенлей, Артла деген жерде ёлтюрюп, чунгургъа атып, юслерин ташла бла толтургъан эдиле.

Экинчи уллу жумушлары уа аланы юйорлерин жокъ эту эди. Батталны юйдегиси Маржан, ол ишле болгъунчу, гитче жашы Валентин къаганакъчыкъ болгъанда окъуна, дуниядан ажымлы кетген эди. Ол сау заманда, баш иесини юлгюсю бла партияны келечиси болгъанды. Жашаугъа керекли жумушлагъа, баш иесине билеклик эте, тири къатышханды. Аны бла бирге кызы Фаризат да.

Фаризат, атасыны сойген кызы, Ленинградда педагогика институтны тыш къырралла тили факультетни бошаш келген эди. Таулу тишхыулары арасында аллай окъуу болгъан адам

асыралыпдыла. Азаплыкъда ёлген, юлго болгъан адамлагъа Аллах жаннет берсин!

Къарындашларыны ёлгенлерин эшитген гитче эгечлери Къаний, барпы, къарындашларын ёлтюрюп атхан чунгурларындан чыгъарып асыратхан эди.

Гитче къарындашлары Аслангерийни уа Коммунист партия Чегем районну Акъ-Тоуракъ элине партия комитетни башчысына саладыла. Ишни да кереклисича къурап, бир талай заман ишлегенден сора, ол ишни да толтура, уруш къазаутха кетгинчи, жау-бишлакъ жарашдыргъан заводха таматалыкъ да этгенди.

Уллу Ата журт уруш башлангъанда, Татчаланы Аслангерийни, тогуз сабийни атасын, къазаутха ашыргъан эдиле. Урушну от жолунда бара, ол Къырымда Севастопольгъа жетеди. Тарыхны бетлеринде айтылгъаннга кёре Севастопольну бизни аскерчилерибиз эки жүз элли кюнню ичинде жанларын-къанларын аямай къоруулагъандыла. Къарыулары фашистледен аз болгъаны себепли жанларын да аямагъандыла, алай къадары хар кимси да кесини энчиди. Аны ахыр письмосу да Керчь деген жерден келгенди. Аслангерий эгечи Къанийге жазгъан ахыр письмосунда урушну койсёзюлюгюню юсюнден айта эди:

- Мен бу къазаутдан сау чыгъарма деп ийнанмайма, къан ырхыла тохтамай барадыла, башыбыздыла да от къуялгъанлай турады, дей эди ол къагъытында. Жаш алайда жан берген эди. Бююнлюкде аны къабыры белгисизди.

Батталны, Адилгерийни да сабийлери атасын, анасын къалгъан эдиле. Аслангерийни юйору уа, ол урушда жоюлуп кетгенде, аналары бла къалгъан эдиле. Аналары сауда, ала насыплыракъ эдиле аладан. Ол

тогуз сабийи уа аналары бла. Аланы барысын да Къазахстанны бек суукък областына - Павлодаргъа элтидиле. Аслангерийни юй бийчеси Букъминат тогуз сабий бла къуру жерге келди. Кёп да турмай, ол къыйынлыкъны кётюралмай, аналары бла алты сабий дуниядан кетди.

Аны жашы Владимир эсгергеннге кёре, кече жатып, эртенликде къопсам, эки жанымда жатхан сабийле ёлоп, кесим къалып тура эдим, дей эди. Къалгъан ючюсюн а ёксюз сабийлени тутхан юйге бередиле. Ала анда кечингендиле. Уруш оту бошалып, ала да аякъталынгандан сора, Владимир трактористге окуп, анга кёре ишлегенди. Къазахстан целинаны сорууде уллу къыйыны барды. Анда иги иши ючюн аны «За освоение целины» деген майдал бла саугъалагъан эдиле. Азиядан кыйтхандан сора Владимир Тёбен Чегемде колхозда баш инженер болуп пенсиягъа дери ишлегенди. Аны къарындашы Магомед кёп бармай ажымлы дуниядан кетген эди. Эгечи Люба бла толугюрю болуп жашагъанды.

Батталны, Адилгерийни сабийлери да кеслерини къадрларына кёре жашайдыла. Акъылны аппарлары туудукълары окъунда, ишде да кеслерин кёрюзгендиле.

Къаний а 94 жылында дуниясын алышхан эди. Уллу адамлыкъы болгъан таулу тишхыруну къадары эди. Аны саулай жашауу миллетни бир ёмюрюню тарыхы бла байламлды.

Биз, туудукълары, аланы атларын айтхан заманда, башыбызны ёрге тутарча жумушлаа этип кетгендиле. Ала миллетибизни къадары бла жашап, аны ючюн сыйлы жанларын бергендиле. Манга да уллу ёкем иш эди бу жумушха къатышыргъа - аланы къыйын къадрларын адамланы эслерине салыргъа.

Учунуулукъ

Алтын майдал — билимге итинулюсюню, жетишиллизини да шагъаты

Быйыл энди Бир къырал сынауладан 100 балл алгъанланы тизмесине къошулгъан боллукъмуду деп сакълагъаныбызда, бу кюнледе дагъыда ахшы хапар келгенди. Забакъланы Асият аллай бийик эсепге орус литературадан тийишли болгъанды. Ол Нальчикни 32-чи номерли битеулю билим берген мектебин алтын майдалгъа бошагъанды. Аллай жетишим а къайсы окъуучуну да билимге итинулюгюн, иш кёллюлогюн ачыкълайды.

Андан тышында да, кызычыкъ башха-башха дерс олимпиадалада алчы болгъанлай келгенди. Аслам проектте тири къатышып, хазырлагъан ишлерин жетишилми къоруулагъанды. Биз а аны бла окъуугъа-билимге кёз къарамыны юсюнден ушакъ этгенби.

- Асият, эм алгъа, алгъышлайбыз ЕГЭ-де аллай бийик баллгъа тийишли болгъанынг бла. Къаллайладыла аны бла байламлы сезимлеринг? Сора литературадан эсебинг кечирек нек белгили болгъанын да ангылтсанг эди?

- Алгъышлагъаныгъыз ючюн сау болугъуз, ол бек хычыуунду. Сайлау халда дагъыда берилген сынауларымдан бири уа тарыхды. Ол да, орус литература да бир кюннге тюшгенлери ючюн эм алгъа тарыхдан ЕГЭ-ге барыргъа таукел болгъан эдим. Жашыр-майма, литературадан сынаудан бир кесек къоркъгъанча, кесими алай сөзгенме.

Тарых дерсни уа айырып сыйгеним ючюн анга жарсымагъанма. Аны себепли уа биринчи аны берейим да, къыйыныракъ кёрюннген ЕГЭ-ге уа артдаракъ барырма деген акъылда эдим. Алай бла орус литературагъа къошакъ халда берилген кюнде баргъаным ючюн аны эсеби да кечирек билингенди.

Алай эсе да, андан жүз баллны сакъламагъанма. Аллай уллу эсепни тарыхдан сакълагъанма, нек дегенде бу дерсни иги билген сунама кесими эмда хазырлангъан да алай этгенме.

Тарыхны шахарны 34-чю номерли мектебини мурдорунда къуралгъан пунктда бергенбиз. Ары уа репетиторубуз Алина Аюесовна Кумыкова келгени да кёлбююз-нётюрген эди. Сынау къыйын эди деп айталмайма, алай эсе да, анда берилген формулировкаланы кёбюсюне тюшоннген тынч туюлдою. Аны себепли уа нени юсюнден айтылгъанын ангылар ючюн, сагъыш этерге, сакъ болургъа да керекди.

- **Оккуучу ЕГЭ-де эм бийик эсепни алыр ючюн, анга репетитор керек болады деген оюмдамьса?**

- Билемисиз, манга сынаулада женгил вариантла тюшгендиле деп айтыргъа да боллукъду. Алай эсе да, къайсы сабийини да билими, ангылауу болмаса, не тынч ишни да тамамлапалыкъ туюлдою. Аны айтханым: окъуучу кеси ишлемесе, дерсге кёлюн бермесе, аны эсеплери да анга кёре боллукъдула.

Кертиди, устаз, репетитор да сынаулагъа хазырлана туруп керекдиле. Ала санга жол кёрюзетдиле, ЕГЭ-де неге бегирек эс бурургъа тийишлисине тюшондюредиле. Алай эсе да, хар не да сабийини кесини къолундады. Устаз неда репетитор анга дерс бергенликке, ол анга юйде эс бурмаса, окумаса, теманы кыйтармаса, билим да тутучулу, ышаннгылы болмайды. Мен оюн этгенден, устазны, репетиторуна да хар бирини окъучуну хазырлауда магъанасы энчиди.

Репетиторлагъа жүрюгенден тышында да, онлайн халда хакъсыз дерслени, вебинларны хайырлангъанма. Аладан да кесиме тюшонюр ючюн, аслам затны жазып алып тургъанма. Сынамлы адамла бизге, жаш тёлгое, халат жибермезге, эсли болургъа, акъылынгы ол тамамлай тургъан ишинг бла байламлыкъда тутаргъа юйретедиле.

Сёз ючюн, тарыхдан дерследе зачётла, кеси аллынга тамамларгъа тийишли ишле кёп боладыла. Ала уа санга керекли темаланы билирге, эсиндег тутаргъа себепликдиле. Орус литературадан ЕГЭ-ни къурамында уа беш кёлденжазма барды. Репетитор манга аланы жазаргъа, ызы бла уа халатларымы излерге, энди аланы ычхындырмазгъа тюшондюргенди. Мектепдеги дерследе аллай затла бла кёп кюреширге заман жетишмейди, аны барыгъыз да ангылайсыз.

- **Бирси сынауларынгы уа къалай бергенсе?**

- Орус тилден – 78, тарыхдан 91 балл, математиканы мурдорлу тюрлюсюнден а «беш» алгъанма. Математика манга женгил бериледи да, андан къыйналмагъанма.

- **Бирле сынауладан чыкъгъандан сора, кеслерини халатларын излеп башлайдыла. Эсеплерин а кечеле бла жүкълamay сакълайдыла, бу кезиуде уа кесинги къалай сөзгенсе?**

- Математиканы берип чыкъгъандан сора, кесиме къанатла битгенча, хар зат да бир женгил кёрюннген эди. Тарыхдан а, айтханымча, бийик эсепни сакълагъанма. Андан 91 балл алгъанлыкъгъа, къалай эсе да ёпкелеригини келгенча болгъан эдим. Жангыдан окунамы барайым сынаугъа деген акъыл да келген эди. Аллай бирге дери ышангъанма тарыхдан хазырлыгыма.

Орус литературадан дерсни уа, ЕГЭ-ге хазырлана туруп, жангыдан жаратханма. Саулайда мектепде окулгъан программаны кыйтарып, чыгъармалада жигитлени атларына дери жазып алгъанма.

Айтханымча, биринчи сынауум тарых эди да, аны кёлюм бла сакълагъанма эсеплерин. Бу дерсни сайлагъанла барыбыз да кече узуну, Жангы жылы байрамындача, алай сакълагъанбыз балла белгили болур сагъатын. Алай эсе да, жүкъум келип, кетип къалгъанма.

Халатларыма уа, хау, хар сынаудан сора къаргъанма. Нек дегенде ол манга сейир эди.

Орус литературадан эсимде да болмагъанды аллай жетишим. Аны ючюн сакълагъан да этмегенме. Эртенликде мектепге жумуш бла бара тургъанымлай, устазым сёлешген эди суюнюлюкюге. Кесим да ангыламай къалгъанма орамда кычырыкъ этгеними, тенг къызым а мөнден да бек къууанганды. Орамдагъыла бизге сейир этип къарагъанларында, нёгерим, аладан кечгинлик тилеп, болумну ангылатханды. Алайда да алгъышлагъанла болгъандыла,

сау болсунла. Жашырмайма, кёлюм кётюрюлген эди. Устазым Моллаланы Мариям Расуловнагъа, ол а бизни класс башчыбыз да болуп тургъанды, салгъан къыйыны, анабыздан кем болмай кыйгъыргъанлай тургъаны ючюн ыразыма.

- **Орус литературауны жангыдан сыйгениме дегенсе. Къайсы чыгъармагъа кёз къарамынг өзгергенди, сёз ючюн?**

- Билемисиз, Фёдор Достоевскийни «Преступление и наказание» романыны сюжет ызы манга алай сейир кёрюннгенди. Ол аз да туюлдою, алай эсе да, аны терк окъуп бошагъанма. Нек дегенде баш кёз къармалары, ала кеслерин къалай жүрютгенлери, сагъышлары да сейир эдиле. Аланы бююнню жашауубуз бла тенгиледегирсөнг а, бютюнда!

Андан тышында да, романда адам бла динни темасы бла байламлы фикирле да эсинги билейдиле. Классикалы чыгъармала кеслерини магъаналарын тас этерик туюлдоюле. Аллай бир заман озгъан эсе да, ала бюгон жазылгъанчадыла, бусагъатдагы жашау чюйрегиклени ачыкълагъанчадыла.

- **ЕГЭ-ни юсюнден кёз къарамынг а къалайды?**

- Аны юсюнден айтырча уллу билимим да болмаз, алай эсе да, Бир къырал сынаула жаш тёлгое аслам онгун бередиле. Аланы себепликлери бла къыралны даражалы окъуу юйлеринде билим алыр амал да барды. Жаланда ЕГЭ-лени ишлерин сабиле къыйналмай тюшонюрча къуаргъа дагъыда эс бурулса сюерик эдим.

- **Окьургъа уа къайры барыргъа эмда кьайда окьургъа сюериксе?**

- Юйлени отуарларын омакъ жасау жаны бла дизайнерге октур муратдама. Ким биледи, аны тюшалмай къалсам, тарых бёлюмню сайларыкъма. Айтханымча, аны бек жаратама. Тарых жаны бла ышаннгылы билимим болса уа, ишиз да къаллыкъ туюлполе. Бу дерсни сюйдорген а устазым Отарланы Асият Зейтуновнады, аны ючюн анга ыразылыгым, хурметим да уллуду. Аллай окъууу-билимли педагогну дерсинде бир олтургъан а аны сыймей къоярыкъ туюлдою деп келеди кёлюме.

Окьугъан а кесибизни университетде этерикме. Тамата эгечим мында информациялы кьоркьуусузлукъ ызда окьуйду, билим бергенлерин жаратады.

- **Бююнлюкде окьуугъа кирирге хазырлана тургъан эмда мектепни энди бошарыкъ жаш тёлгое не дерге сюесе?**

- Эм алгъа адам кесини жүреги нени жаратханын, излегенин сөзерге, ангыларгъа керекди. Сыймеген усталыгъынг бла ишлеген да къыйын боллукъ сунама. Аны жүрегинги излемине кёре сайласанг а, жетишилми да боллукъса, жамаутха хайырынг да тиерикди.

Къайда да, не заманда да кеслерини окъууларына-билимлерине ышансынла. Жашлыкъ, студент жылла жаланда зауукълу чакълa, учуну да туюлдоюле. Заманы бошуна ашырмай, жашау берген онгланы толусунлай хайырланууну тюз кёреме. Алай бла уа келир заманынга ышаннгылы мурдорну да къурайса.

- **Окьуудан тышында уа нени жаратаса?** - Эм алгъа юйорюмю багълайма. Атам, анам, эгешчигим Айна хар заманда да манга ышангъанлай, кёллендиргенлей турадыла. Аны себепли уа жетишиллерим ючюн алагъа ыразыма. Бютюнда бег а ыннам Халиматха. Ол хар жолдан жарыгъанлай, соргъанлай тургъанды окъууруму, сынауларымы да.

Бош заманымда сурат ишлеуню жаратама. Шахарда художестволу школгъа къошакъ халда жүрюп тургъанма. Бегирек портрет этерге сюеме, суратланы карандаш, гуашь, акварель бла да ишлейме. Бу жумуш а манга арыгъанымдан солургъа да себеплик болады. Баям, дизайнер усталыкъгъа кёлюм тартханы да аны ючюндю.

Ушакъны **МОКЪАЛАНЫ** Зухура бардыргъанды.

Къармашуулукъ

Хамам — зауукълу жер

Нальчикде «Сардианские бани» хамамда ишлегенле республикада, андан тышында да кёп адамгъа дунияда болгъан хамамланы хар тюрлюсюню юсюнден ангылаулары болурча онг бергенден сора да, бизни газет бла байламлыкъ жүрютедиле. Хамамны директору Сардианланы Хусейин газетлеге, журналлагъа жазылуу баргъанда, къошуларына, ишчилерине да газет жаздырады.

Жазылуу кампания бардырылгъан кезиуде бу предприятияны баш бухгалтери Жеккеланы Роза да къолундан келгинча болушучуду. Ол мында 2002 жылдан бери ишлейди.

Хамамгъа жуунургъа, бассейнде жүзерге келгенле эм алгъа администраторла Чечекланы Маржаннга бла Эфендиланы Маринагъа тюбейдиле, экиси да хамамда жыйырмагъа жуукъ жылны ишлейдиле. Ала хар келгенге жарыкъ тюбейдиле, аланы излемлерин толтургъа кюрешедиле.

Жылы тылпудан чыкъгъанла суусапларын къандырыргъа бармен Улбашланы Жаннетте барадыла.

Суратланы **МАМАЙЛАНЫ** Алий алгъанды.

Эфендиланы Марина.

Чечекланы Маржан.

Жеккеланы Роза.

Улбашланы Жаннет.

Тюбешу

Байламлыкъланы кючлерге келишгендиле

Росгвардияны аскерлерини КъМР-де Управлениясыны пресс-службасыны таматасы Фатима Салпарова «КБР-Медиа» кыйрал учрежденияны башчысы Беслан Бежанов эм аны орунбасары Хопаланы Тамерлан бла тюбешгенди.

Сёз ведомствону ишини юсюнден асламлы информацияда билдириуню, байламлыкъланы кючлеуню, жаш адамланы Ата журтха сюймекликге юйретиу жаны бла проектлени бирге тамамлауну, миллет гвардияда күүлукъ этиуню даражасын кётю-

роуню юслеринден баргъанды. Росгвардияны 10-жыллыгын белгилеу жумушлагъа энчи эс бурулгъанды.

Регионну асламлы информация органларыны бла Росгвардияны араларында байламлыкъла ведомство тамамлагъан жумушланы ачыкъ этерге, инсанланы право низамны сакълаучулагъа ышаныулукъларын кючлерге, жамаутда аскерчилени хурметлеуню къуаргъа онг бергенлери чертилгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

Кенгеш

Эсепле чыгъарылгъандыла, борчла салыннгандыла

Россейни миллет гвардиясыны аскерлерини КъМР-де Управлениясында бардырылган кенгешде ведомство быйылны башындан бери тамамлагъан жумушланы эсеплери чыгъарылгъандыла. Видеоконференция амал бла анга Росгвардияны аскерлерини Шимал-Кавказ аскер округда башчысыны ведомстводан тышында къалауурланы ишлерин къурау эм лицензия-эркилик беруи жаны бла орунбасары Дмитрий Микитчук да къатышханды, деп билдиргендиле бизге ведомстводан.

Управленияны таматасы полицияны генерал-майору Сергей Васильев аскерчиле республикада жамаут къоркъуусузлукъну жалчытыу, низамлыкъны сакълау жаны бла борчларын бийик даражада толтургъанларын чертгенди.

- Ала борчларын толтуругъа жууаплы кёзден къарайдыла. Аны хайырындан салыннган борчланы бийик даражада толтурургъа хазырбыз,-дегенди Сергей Васильев.

Кенгешде управленияны бёлюмлерини ишлери созюлгендиле, келир кезиге борчла салыннгандыла, күүлукъ этиуню игилендириу мадарла белгленгендиле. Ахырында Сергей Васильев жетишимле болдурган аскерчилеге къырал эм ведомстволу саугъала бергенди.

Билдириуле

Росгвардияда күүлукъ этиу — чынтты эр кишилеге!

Росгвардияны Чегем районну Звёздный посёлкасында орналгъан аскер бёлюмю онла бла жылланы Къабарты-Малкъар Республиканы инсанларыны тынлыкъларын бла ырахатлыкъларын сакълаугъа күүлукъ этеди. Анча заманын ичинде бёлюмню энчи къаууму аны боулуна салынган борчланы бет жарыкълы эмда намысы бла толтуруп келеди. Анда күүлукъ этгенледен 200-ден аслам адам къырал эмда ведомстволу саугъалагъа тийишли болгъандыла. Энчи аскер операция башланнганы бери окъуна 100-ден артыкъ аскерчи саугъаланнгандыла.

Аскер бёлюмню башчылары Ата журтубузну андан ары кзадыры къалай боллугъуна кыйгъыргъан аскерчилени тюрлю-тюрлю телюлерини махтаулу төрелери сакъланыр эмда байыкъланыр ючюн, кълорындан келгенни аямайдыла. Росгвардияны сатырларында болуу туугъан журтуну тарыхыны бир кесеги болууду!

Аскерде күүлукъ этген хар инсаннга да энчи право даража бериледи. Ала аны эркиниклери бла праволары кюорууланмай къламлыкъларына, социал онгла да берилликлерине ышандырады.

Аскерде күүлукъ этиуню юсюнден келишим этген хар инсаннга да бир кере 195 000 сом теленеди (СВО-гъа

Сорууларына жууапла табарыкъдыла

Россейни миллет гвардиясыны аскерлерини КъМР-де Управлениясыны башчысы полицияны генерал-майору Сергей Васильев быйыл **19 августда** РФ-ни Президентини Къабарты-Малкъарда приёмныйинде инсанла бла тюбешип, аланы сорууларына бла тарыгууларына жууапла берлики, деп билдиргендиле бизге кюч ведомствону пресс-службасындан.

Тюбешимде алгъадан жазылган инсанла тохташдырылган сагъатдан 10 минут алгъа жеринде болургъа

барса уа, келишимге къол салыннган кюнден башлап юч айны ичинде дагъыда 205 000 сом теленеди). Айлыкъны бек аз ёлчими уа 45 минг сомдан башланады.

Энчи аскер операциягъа къатышханнга болушлукъну къошакъ мадарлары белгиленеди (СВО-да болган бир ай ючюн).

Къазуатда болган кюне ючюн 26 636 сом, бир кюнню ичинде къорончлагъа 127 200 сом теленеди. Солууну къошакъ кюнлери ючюн компенсация халда 11 586,66 сом бериледи.

Битеу да СВО-да болган айны ичинде аскерчи саулай да 220 990 сом аллыкъды.

Аскерчиге берилген бош солуу кезиу 30 суткадан башланады, ветеранныкы уа 15 суткады. Күүлукъ этиуню льготалы болжалы да барды (бир кюн 1,5 кюннге, СВО-да болгъаннга уа бир кюн 3 кюннге саналады).

Келишимге къол салгъанланы барысы да жыйыла баргъан ипотека амалгъа къатыштыргъа боллукъдула. Ол а жашау журтну кеси телеп угъай, кыйралны ахчасына алсыргъа онг береди (жыл сайын аскерчини энчи сётуна 411 000 сом ётюрюледи).

Соруулары болгъаналаны бу телефон номер бла сёлешип берирге боллукъдула: **8(86630) 7-21-80** (коммутатор). **Къошакъ халда: 8-20-22,20-09,20-04.**

тийишлидиле. Приёмгъа алгъадан жазылмаган неда заманындан кеч къолгъан немекягъа жибериллик тойюлдо.

РФ-ни Президентини приёмныйине кирир ючюн, биргизге документ (паспорт) болургъа керекди. Тюбешу **Нальчикде, Ленин атлы проспекте, 27-чи мекемда — Правительствоу юйюнде** бардырыллыкды.

Алгъадан бу телефон номерге сёлешип жазылыргъа керекди: **8 (8662) 96-10-75**

Геюрге кюн, элия ай (июль), 7, 2026 жыл

Интернет-версия: smikbr.ru/zaman

Жолоучулукъ

«Сиз жаннетде жашайсыз»

Бизни республикадан, тышндан келген хар адам да Нальчикни эмда аны къатындагъы эллени да кесине бир башха жанындан ачады. Ол тийреле бирлени эслеринде жашиллик эмда төгерекде къудуретни ариулугъу бла къала эсе, башхала мында жашагъанланы къонакъбайлыгына эс бурадыла.

«Жолоучулукъ» рубрика бла биз Къабарты-Малкъарны къонакъларыны Нальчикде болган кюнлеринде не затла кёргенлерин, билгенлерин, къайсы тийрелени жаратханларыны юслеринден оюмларын басмалайбыз. Тышыннан къарагъан кёз бютюн иги, кёреди республиканы ари шахарыны жетишимлерин, кемчиликлерин да.

Къонакъларыбызны хапарларында Нальчикни къудурет берген ариулугъу, миллет ашарыкъларыбыз, адет-төрелерибиз энчи жерни аладыла.

-Мен быйыл бери ючюнчю кере келеме. Москвада жашайма. Бир онг тапсам эди, бек сыйонок кечирик эдим бери.

Табийгъатыгъыз, хауагъыз, суугъуз, ашарыкъларыгъыз да башхадыла. Адамларыгъыз да - жарыкъла, огурулула, ариу тиллиле. Бир зат сорсанг, биздеча, ашыгъып, хылыф ётюп кетмейдиле, Тохтап, жик-жиги бла айтып ангълатьрыла. Аны къой, ашырып да барыра. Солуу паркыгъызын бютюн бек жаратхана. Анда «Къууан» ашхананы жокълай туруучума, бек татыулу ашла бла сыйлайдыла. Энди туудукъларымы да алып келирме деп турама, - дейди «Маяк»

санаторийде солугъан Алла Нёфёдова. - Мен а солуу паркыгъызын, зоопаркыгъызын да бек жаратхана. Сейир да этгенме, гитче, кыйыйр жерде аллай сейирлик затланы болгъанларына. Биринчи кере келгенме, Екатеринбургда жашайма. Кавказ бары да байыл эсе, сиз жаннетде жашайсыз, насыпласыз, - дейди Нальчикде солуй тургъан Светлана Погорелова да, ушакъгъа къошула.

ХОПАЛАНЫ Марзият.

Экономика

Туристле, багъала, айлыкъ

Сау жылыны ишлеген курортла айный, жолла да игиден-иги бола баргъанлары себепли туристлени Шимал Кавказда жолоучулукълагъа, элледе эмда башха-башха жерледе жауу жюриюп, төгерекге-башха къараугъа сейирлери улууду. Аны юсюнден Россейни Банкыны озгъан айда чыкъгъан «Регионну экономикасы» деген докладында айтылады.

Нальчикде, сёз ючюн, «Минг тапка» терренкургъа кёиле бек сыйонок барадыла. Жангыртханларындан сора анда миллет магъаналы арт-объектле орнатахында, сора къошакъ халда спорт майданчыкъла эмда солурча жерчикле да

жарашдырылгъандыла, деп билдиргендиле бу Банкны Къабарты-Малкъарда бёлюмюнден.

Андан сора да, ол докладда айтылгъаннга кёре кыйралны къыбыла тийресинде быйыл майда сатыу-алуу бираз селейгенди. Предприятияла юйде хайырланлылукъу техниканы, башха керекли товарланы, мебельни сатыу азайгъаныны юсюнден билдиргендиле.

Дагъыда ишчи къолланы жетмегенлери сезиледи. Ол

халда айлыкъланы ёлчемлери да терк ёсюю башлагъандыла. Аны ючюн а компанияла, адамларын кеслеринде тыяр хыйсап бла, тюрлю-тюрлю

амалла излейдиле. Сёз ючюн, Къабарты-Малкъарда медицина оборудование чыгъаруу бла кюрешген бир улуу предприятие ишчилерине ортакъгъа алган фатраларыны багъларын эмда жол хакъларын телёиди.

Эсге сала айтсакъ, бу доклад хазырлана туруп, статистика бла бирге 15 мингден артыкъ предприятияда (ол санда КъМР-де 135-синде) бардырылган тинтиуленни эсеплери да хайырланладыла.

Россейни Банкы уа баш ставканы тохташдыргъанда, ол шарптагъа да эс бурады.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Тутушуу

Республикабызны къаууму — биринчи

Нальчикде комплексли тутушуудан СКФО-ну биринчилиги бла чемпионаты бардырылгъандыла. Алагъа бизни республикадан, Дагъыстандан, Чеченден, Ингушетиадан, Шимал Осетия-

Аланиядан 150-ден аслам жаш гёжөф къатышхандыла.

Командалы эсепде Къабарты-Малкъарны къаууму, эм кёп майдал алып, биринчи жерге чыкъгъанды. Чечен – экинчи, Дагъыстан а ючюнчю

тизгинледе орналгъандыла. Биринчиликни бла чемпионатны республиканы. Комплексли тутушуудан федерациясы Спорт министерствону себеплиги бла къурагъанды.

Следствие управление

Жазаган къутулалмагъангы

Къыркъ жыл мындан алгъа эки адамны ёлтюрген эм сабийге артыкълыкъ этген эр киши криминалистлени хайырындан жууапха тартылгъанды.

Россейни Следствие комитетини КъМР-де следствие управлениясыны күүлукълары жыйышдыргъан шагъатлыкъланы эсге алып, сюд эр кишини жууапха тартыуну юсюнден онууну къабыл этгенди. Ол РФСФР-ни УК-сыны 102-чи статьясына бузукълукъ этгени ючюн терсленгенди. Башхача айтханда, кесине файд излеп, башха аманылыкны букъдурур мурат бла (артыкълыкъ) эки эм андан кёп адамны кюйсюзлюк этип ёлтюргени ючюн жууап тударыкъды (РФСФР-ни 1962 жылда 25 июльда къабыл кёрюлген законуна тийишлиликде).

Следствие управлениядан билдиргенлерича, 1984 жылда эр киши атасыны жангы юйдегисин ёлтюрюп мурат бла Нальчикге келгенди. Атасы юйден кетер кезиуню сакълап, фатаргъа кирип, аны ой бийчесине бичакъ бла кёп жарала салгъанды. Тиширыу алайда окъуна ауушханды. Ызы бла терсленнген тиширыуну 15-жыллыкъ кызына артыкълыкъ этгенди. Ол аманылыгын букъдурур мурат бла кызыкъланы буууп ёлтюргенди. Андан сора юйде болган алтыланлы бла ахчаны алып, къачып кутулгъанды.

Аманлыкъ

Ууну асырагъанла ачыкъланнгандыла

«Шах-шах 2026» мадарланы чеклеринде право низамны сакълаучула наркотиклени законсуз асырагъан инсанланы ачыкълагъандыла.

Элбрус районну полициячылары 39-жыллыкъ тырныауузуну жашау журтун тинтгенлеринде, кырдыгы бла чулгъам тапхандыла. Тинтиуле ол марихуана болгъанын, аны ауурлугъу 115 граммгъа жетгенин ачыкълагъандыла.

Нартагда экеуленде уулу затла табылгъандыла. Полицияны участка уполномочен-

ныйлери 28-жыллыкъ инсанни биргесине полизтилен арткакъда кырдык тапхандыла. Ол да марихуана болгъанды - ауурлугъу 27 граммдан асламды.

Алгъын башы сюдлюк болган 49-жыллыкъ нартанчыда уа 30 грамм уу табылгъанды.

Тутулгъанла наркотиклени кеслерине асырагъанларын айтхандыла. Право низамны сакълаучула бу шартла бла байламлы уголовный ишле ачхандыла.

ТОКЪЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатлары эмда КъМР-ни Парламентини Аппаратында ишлегенле Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини 4-ню эмда 5-чи чакъырыуларыны депутаты ГЕМУЛАНЫ Юсюнню жашы Каллет ёлгенине бушуу эттенлерин билдиредиле эмда аны жууукъларына бла ахлуларына къайгы сёз бердиле.
--

МЧС-ни республикада Баш управлениясы Чегетде канат жоллада къутхаруу службаны авария-къутхаруу ишлени толтурургъа хазыр болгъанын бла къалгъанын тинтгенди. Бёлюмню баш борчу адам-

ланы къоркъуусузлукъларын жалчытыу эмда кыйын болумлагъа тюшгенлеге болушуду. Кыйын табийгъат эм хауа болумлада къутхаруу ишлени бардырыу инсандан къариулу, батыр, не бек алчыгъанда

КУЛЧАЛАНЫ Зульфия.

Юйрениуле

Къоркъуусузлукъну дерслери

«Каббалкэнерго» предприятиини башламчылыгы бла республиканы орта школларында лагерледе эмда санаториянде электрокючню къоркъуусузлу хайырланыуну юсюнден дерсле бардырыладыла. Сабийледе шёндю солуу кезиулерни болгъанлыкъгъа, энергетикле, бу теманы магъанасын эсде тутуп, эсгertiуле этиу, юйретиу, ангълатыу ишини сёлейтмезге таукелдиле, деп айтылады «Каббалкэнергону» билдириунде.

Алай бла бу кюнледе Элбрус районда электрокюч сетьлени келечиси Оксана Солдатенко Тырнауазуну ючюнчю номерли школунда былай лагерде тийишли дерс бардыргъанды, анга жарым жүз чакълы сабий къатышханды. Оксана Солдатенко айтып, школчула токну юсюнден кёп зат билгендиле: ол не заманда кърккүүлү болгъанын, энергетика объектлени къатпарында ойнаргъа неда от этерге нек жарамгъанын, ток ызланы чыпынларына ёрлеселе эмда жерге тюшген чыбыкълагъа тийселе, илге келтирмезлигин, электрокюч бла ишлеген приборланы кърккүүлүзүлу хайырланууну жорукъларын.

Специалист сабийлеге «токдан бир атлам» къаллай болгъанын кёргозтгенди, электрокюч ургъан адамгъа биринчи медицина болушлукъ беруи бла да шагъейрлендиргенди.

Социал фонд

Юйөрлеге — болушлукъну бир тюрлюсю

Жылны аллындан башлап республикабызда баладан ауурлукълары болган 2 307 тиширыугъа бир пособие теленгенди, аны ючюн Социал фондну бёлюмю 46 миллион сомдан аслам бёлгенди.

Къыралны жанындан болушлукъну бу тюрлюсюн алыр ючюн, тиширыу, баладан ауурлугъу болгъанлай, 12-чи ыйыгына дери медицина учрежденияда эсепге турургъа керекди. Заявление 12-чи ыйыкъдан сора жазылады, ахча сабий туугъунучугъа дери тиширыугъа консультациягъа жюриюген къадарда ай сайын теленеди. Эсге салайыкъ, ол врачха 10-14-чю, 18-22-чи, 30-32-чи ыйыкъла да кёрюнюрге керекди. Жалгъан сылтау бла поликлиникагъа барылмай къалса, ахчаны телёу да тохтадылады.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмныйи – **42-63-01**. Баш редакторну орунбасарлары – **42-38-21, 40-04-82**, жууаплы секретарь – **40-28-97**, секретариат – **40-93-62**, корректорла, специалистле – **42-63-52**.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:

Политика эм право – **42-24-02**, экономика – **42-66-73**, культура – **42-66-76**, социал ишле – **42-75-82**, курортла, туризм эм спорт – **40-39-93**, окъучула бла байламлыкъла жюриюттоу эм жазылуу – **42-37-94**, сурат алыучу – **40-59-18**, энчи корреспондент – **42-68-72**, операторла – **42-66-85**.

Редакция авторла бла кыагъат жюриютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха кыйтарылмайдыла. Газетде басмаланган материаллада айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн Росейни Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууапылдыла.

Газет Связьны, информация технологияланы эмда асламлы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзору) Къабарты-Малкъарда управленисында **2016** жылда **19 декабрьде** регистрация этилгенди.

Регистрация номер —**ПН № ТУ07-00118. Индекс - П 5893**

Газет ийыкыгъа юч кере чыгъалды – **геюрге, орта, шабат** кюнледе. Багъасы 13 сомду.

Баш редакторну орунбасары ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат РЕДКОЛЛЕГИЯ: КЪОНАКЪЛАНЫ ХАСАН (баш редактор), ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш ред. орунбасары), КЕТЕНЧИЛАНЫ Зульфия (жууаплы секретарь), МУСУКАЛАНЫ Сакинат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зухура, УЛБАШЛАНЫ Мурат.
--

ТЕЛЕФОНЛА: Редакторну приёмныйи – 42-63-01 . Баш редакторну орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82 , жууаплы секретарь – 40-28-97 , секретариат – 40-93-62 , корректорла, специалистле – 42-63-52 . РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ: Политика эм право – 42-24-02 , экономика – 42-66-73 , культура – 42-66-76 , социал ишле – 42-75-82 , курортла, туризм эм спорт – 40-39-93 , окъучула бла байламлыкъла жюриюттоу эм жазылуу – 42-37-94 , сурат алыучу – 40-59-18 , энчи корреспондент – 42-68-72 , операторла – 42-66-85 .
--

Редакция авторла бла кыагъат жюриютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха кыйтарылмайдыла. Газетде басмаланган материаллада айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн Росейни Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууапылдыла. Газет Связьны, информация технологияланы эмда асламлы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзору) Къабарты-Малкъарда управленисында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди. Регистрация номер — ПН № ТУ07-00118. Индекс - П 5893 Газет ийыкыгъа юч кере чыгъалды – геюрге, орта, шабат кюнледе. Багъасы 13 сомду.

Газетни басмагъа “КъМР-Медиа” ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди. Газет “Издателство “Южный регион” ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а Газетлени ислерине тандырыу ючюн КъМР-ни почта связны федерал Управленисы жууапылды. Телефон: 76-01-21 Тиражы 1585 экз. Заказ № 1394
--

Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАЛА: Байсыланы Марзият – дежурный редактор; Бийчеккуланы Жаннета (1,2-чи бетле), Баллыланы Феруза (3,4-чо бетле) – корректорла.
--

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5. Электрон почта: elbor_50@mail.ru
